

Monika Kondratiuk-Nierodzińska

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a atrakcyjność inwestycyjna w układzie regionalnym w Polsce

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/2,
115-127

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zakład Systemów Ekonomicznych,
Uniwersytet w Białymstoku

MONIKA KONDRATIUK-NIERODZIŃSKA

*Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a atrakcyjność inwestycyjna
w układzie regionalnym w Polsce*

Foreign direct investment and investment attractiveness of Polish voivodships

Słowa kluczowe: bezpośrednie inwestycje zagraniczne, kapitał zagraniczny, atrakcyjność inwestycyjna

Keywords: foreign direct investment, foreign capital, investment attractiveness

Wstęp

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) w gospodarke kraju czy regionu można traktować zarówno jako jeden z przejawów pozycji konkurencyjnej tej gospodarki, jak i czynnik wzmacniający bądź wręcz w określonych przypadkach ją kreujący. Kapitał zagraniczny lokowany jest zazwyczaj w miejscach, gdzie istnieją odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej oraz zapewniony jest dobry dostęp do rynków zbytu. Z drugiej strony bezpośrednie inwestycje zagraniczne są też źródłem pozytywnych zmian w efektywności wykorzystania czynników produkcji, w tym również poprzez wpływ na rodzime firmy w zakresie struktury prowadzonej przez nie produkcji czy organizacji działania. BIZ są również niejednokrotnie źródłem postępu technicznego, dzięki dyfuzji na gruncie nowej lokalizacji innowacyjnych technologii i know-how.

Ze względu na duże potencjalne znaczenie bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla gospodarek regionów istotne jest poznanie czynników, które

decydują o wyborze tej czy innej ich lokalizacji. Celem artykułu jest analiza aktywności kapitału zagranicznego w Polsce w układzie regionalnym oraz wskazanie relacji tej aktywności w stosunku do elementów oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw. W artykule podjęta zostanie także próba wyodrębnienia tych elementów atrakcyjności inwestycyjnej, które wydają się mieć szczególnie wpływ na lokowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w układzie regionalnym Polski.

1. Definicja i pomiar wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Zgodnie z Podręcznikiem Bilansu Płatniczego Międzynarodowego Funduszu Walutowego¹ pojęcie bezpośrednich inwestycji zagranicznych odnosi się do kategorii inwestycji międzynarodowych, w ramach których podmiot gospodarczy z jednego kraju nabiera trwałego zainteresowania przedsiębiorstwem działającym poza granicami gospodarki inwestora. Pod pojęciem „trwałego zainteresowania” rozumie się tu istnienie długoterminowej współzależności pomiędzy inwestorem a przedsiębiorstwem, w które dokonano inwestycji oraz znaczącego wpływu inwestora na zarządzanie tym przedsiębiorstwem.

Bezpośrednim inwestorem zagranicznym może być osoba prywatna, publiczne bądź prywatne przedsiębiorstwo będące spółką akcyjną lub funkcjonujące w ramach innej formy własności, rząd, grupa powiązanych osób lub grupa powiązanych przedsiębiorstw, które są w posiadaniu przedsiębiorstwa bezpośredniej inwestycji, tj. jednostki zależnej funkcjonującej w kraju innym niż kraj pochodzenia bezpośredniego inwestora lub inwestorów zagranicznych².

OECD rekomenduje, aby przedsiębiorstwo bezpośredniej inwestycji zdefiniować jako przedsiębiorstwo będące spółką akcyjną bądź firmą o innej formie własności, w którym zagraniczni inwestorzy posiadają 10% lub więcej akcji zwykłych lub prawa głosu w spółce akcyjnej lub ich ekwiwalent w pozostałych spółkach. Granica 10% akcji zwykłych lub głosów determinuje istnienie relacji określanej mianem inwestycji zagranicznych³.

Komponentami bezpośrednich inwestycji zagranicznych są: kapitał własny, reinwestowane zyski oraz pozostały kapitał, przede wszystkim w formie długoterminowych i krótkoterminowych pożyczek wewnętrznych (pomiędzy firmą matką a przedsiębiorstwami z grupy). Ponieważ poszczególne kraje zazwyczaj nie zbierają danych na temat wszystkich wymienionych komponentów BIZ,

¹ Balance of Payments Manual, International Monetary Fund, Washington D.C, 1993, s. 86.

² OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment: Third Edition, OECD, 1996, s. 8.

³ *Ibid.*, s. 8.

porównanie informacji na temat bezpośrednich inwestycji zagranicznych w poszczególnych krajach może być utrudnione⁴.

W Polsce informacje na temat bezpośrednich inwestycji zagranicznych gromadzone są przez trzy instytucje: Narodowy Bank Polski, Państwową Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Główny Urząd Statystyczny. Głównym podmiotem zainteresowania PAIiIZ są duzi bezpośredni inwestorzy zagraniczni w Polsce, gdzie wartość inwestycji przekracza 1 mln USD w skali całego kraju, natomiast publikowane przez tę instytucję informacje na temat mniejszych inwestorów mają charakter jedynie orientacyjny. NBP gromadzi informacje na temat spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego i stosuje przy tym rekomendowany przez OECD wymóg 10% udziału kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym spółki. GUS natomiast liczy wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych, gromadząc dane na temat zagranicznego kapitału zakładowego wniesionego na uruchomienie firmy z chwilą jej założenia, ewentualnie później powiększony, co oznacza pominięcie udzielanych w ramach grupy przedsiębiorstw pożyczek czy reinwestowanych zysków⁵. Z trzech wyżej wymienionych instytucji jedynie Główny Urząd Statystyczny publikuje dane dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych w układzie regionalnym, a więc jedynie statystyki z tego źródła mogą być użyte do analizy aktywności inwestorów zagranicznych w poszczególnych województwach Polski.

2. Kapitał zagraniczny w układzie regionalnym w Polsce

Inwestycjom zagranicznym przypisuje się dużą wagę w kształtowaniu przewagi konkurencyjnej regionu w warunkach transformacji polskiej gospodarki, jako czynnikowi przekształceń jej struktury.⁶ Jednak bezpośrednie inwestycje zagraniczne mogą być źródłem przewagi konkurencyjnej regionu przy założeniu, iż osiągną one swoistą „masę krytyczną”, spółki z kapitałem zagranicznym będą kierowały się strategią przyjazną dla rozwoju gospodarki regionu, ale przede wszystkim, gdy właściwie zostaną ukształtowane

⁴ <http://www.unctad.org/templates/Page.asp?intItemID=3147&lang=1> stan na dzień 5.09.2011.

⁵ A. Golejewska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a proces restrukturyzacji gospodarki. Aspekt teoretyczny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008, s. 26–27.

⁶ W. Kraszewski, *Kilka uwag na temat znaczenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla kraju przyjmującego oraz skali i znaczenia tych inwestycji w Polsce*, [w:] J. Mużel, Z. Sadowski, E. Mączyńska (red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Raport nr 46, Warszawa 2005, s. 86.

powiązania funkcjonalne przedsiębiorstw rodzimych z korporacjami transnarodowymi⁷. Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na regionalne czynniki wytwórcze zależy nie tylko od czynników makroekonomicznych i ukierunkowania inwestorów, ale także od stopnia koncentracji kapitałowej i przestrzennej oraz stopnia osadzenia inwestorów zagranicznych w regionie – wysoka koncentracja kapitałowo-przestrzenna bezpośrednich inwestycji zagranicznych może uruchomić liczne efekty mnożnikowe i synergiczne mogące pozytywnie wpływać na przekształcenia struktury gospodarki regionu.⁸

Wybór inwestorów zagranicznych powinien odbywać się zatem z uwzględnieniem struktury gospodarki regionu, tak aby możliwe było uzyskanie dyfuzji efektów działania kapitału zagranicznego na danym terenie. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych może wpływać korzystnie na przewagę konkurencyjną regionu poprzez ich wpływ na postęp techniczny – następuje tu przekazanie technologii z zagranicznej firmy do firmy krajowej, w konsekwencji czego następuje jej dyfuzja w regionie przyjmującym⁹.

Jednak jak się okazuje, w Polsce problemem niektórych województw jest nie tyle wybór odpowiednich inwestorów zagranicznych, ale w ogóle zachęcenie ich do inwestowania na danym terenie.

W Polsce widoczne jest wyraźne zróżnicowanie aktywności kapitału zagranicznego w układzie regionalnym. Najwięcej spółek z kapitałem zagranicznym funkcjonuje w województwie mazowieckim, co odzwierciedla m.in. wartość kapitału zagranicznego w tym województwie na przestrzeni analizowanych lat 2003–2009. Przewaga województwa mazowieckiego jest rezultatem przede wszystkim wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej jego stolicy Warszawy i jest ona na tyle duża, iż kolejne pod względem wartości zainwestowanego kapitału zagranicznego województwo dolnośląskie zarejestrowało aż pięciokrotnie niższy wynik. Najniższą wartość kapitału zagranicznego zarejestrowano w województwach Polski północno-wschodniej i wschodniej.

Województwo mazowieckie również pod względem wartości kapitału zagranicznego w spółkach z jego udziałem w przeliczeniu na jednego mieszkańca deklasuje pozostałe województwa w Polsce (tabela 1). Najniższe wskaźniki

⁷ M. Poniatowska-Jaksch, *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu, Monografie i opracowania 544*, SGH, Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2006, s. 183–189.

⁸ T. Pakulska, M. Poniatowska-Jaksch, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie Środkowo-Wschodniej, Koncentracja kapitału zagranicznego w Polsce*, „Monografie i Opracowania” nr 519, SGH, Warszawa 2004, s. 86–87.

⁹ S. Umiński, *Znaczenie zagranicznych inwestycji bezpośrednich dla transferu technologii do Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002, s. 53–54.

Tabela 1. Kapitał zagraniczny w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w układzie regionalnym w latach 2003–2009 (na 1 mieszkańca)

Województwo	Kapitał zagraniczny w mln zł/ os		
	2003	2006	2009
Mazowieckie	10 578,06	11 833,38	14 455,86
Dolnośląskie	1790,52	3949,67	4993,42
Wielkopolskie	2541,99	3104,51	3917,52
Małopolskie	2442,55	3518,73	3306,22
Śląskie	1498,61	2087,26	2894,44
Zachodniopomorskie	728,45	1006,42	2427,65
Lubuskie	1248,53	1323,42	2197,92
Świętokrzyskie	1584,24	2312,95	2103,58
Pomorskie	977,24	1415,19	1884,89
Łódzkie	771,79	1141,81	1661,28
Opolskie	1139,09	1218,78	1428,09
Kujawsko-pomorskie	492,28	811,18	1209,28
Warmińsko-mazurskie	537,27	1009,61	1022,27
Podkarpackie	733,29	747,58	970,91
Lubelskie	239,51	300,77	383,78
Podlaskie	180,07	178,25	254,76

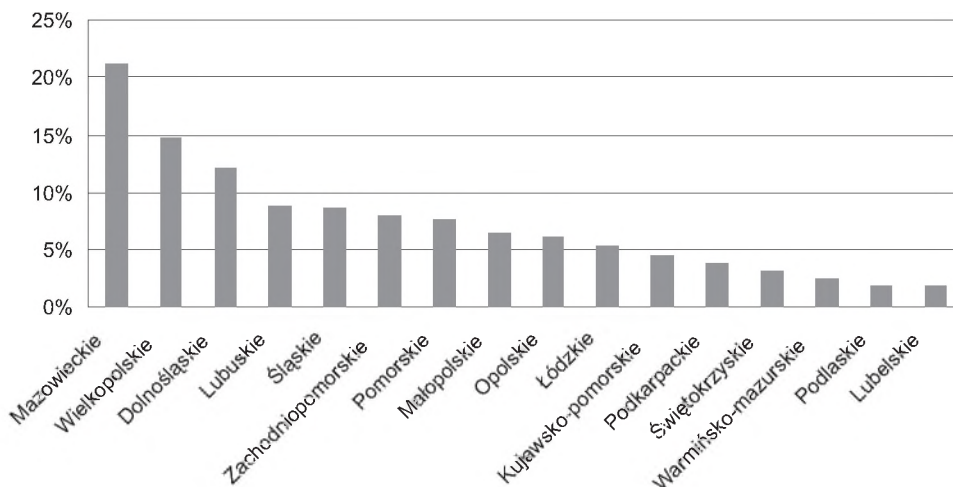
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

wartości kapitału zagranicznego na jednego mieszkańca wystąpiły w województwach Polski północno-wschodniej.

Udział zatrudnionych w analizowanych przedsiębiorstwach w ogóle aktywnych zawodowo pracujących pozwala oszacować, jakie znaczenie dla rynku pracy danego regionu mają bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Najwyższym udziałem zatrudnionych w spółkach z kapitałem zagranicznym w ogóle aktywnych zawodowo pracujących charakteryzuje się województwo mazowieckie i pod tym względem ponownie deklasuje pozostałe regiony (rys. 1). W czołówce znalazły się również województwo wielkopolskie i dolnośląskie, gdzie analizowany udział zatrudnionych kształtował się powyżej średniej dla kraju.

Ponownie widać tu wyraźną granicę pomiędzy województwami Polski północno-wschodniej i wschodniej, a pozostałym obszarem kraju pod względem aktywności kapitału zagranicznego. Ten region Polski charakteryzuje się ponadto nieregularnymi wahaniami ogólnej liczby zatrudnionych w spółkach

z kapitałem zagranicznym, podczas gdy pozostałe województwa w całym badanym okresie 2003–2009 na ogół odnotowywały stabilny wzrost liczby zatrudnionych w tych firmach.

Rys. 1. Udział zatrudnionych w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w ogóle pracujących aktywnych zawodowo w Polsce w układzie regionalnym w roku 2009 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego w okresie 2003–2009 utworzono w województwach mazowieckim, dolnośląskim i śląskim. W województwach Polski północno-wschodniej i wschodniej powstało ich od kilku do kilkudziesięciu razy mniej.

Analiza charakterystyki spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce posłużyła do sporządzenia rankingu województw według aktywności bezpośrednich inwestorów zagranicznych. W tym celu każdemu województwu przypisano określoną rangę od 1 do 16 w zależności od zajmowanego przez nie miejsca w rankingu pod względem zaangażowania kapitału zagranicznego. Do sporządzenia rankingów wykorzystano następujące parametry:

- wartość kapitału zagranicznego w spółkach z udziałem tego kapitału w przeliczeniu na jednego mieszkańca w okresie 2003–2009 (w PLN/os),
- dynamika wartości kapitału zagranicznego w spółkach z udziałem tego kapitału w przeliczeniu na jednego mieszkańca w okresie 2003–2009 w stosunku do roku 2003 (w %),
- udział zatrudnionych w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w ogóle pracujących aktywnych zawodowo w województwie w okresie 2003–2009 (w %),

– dynamika udziału zatrudnionych w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w ogóle pracujących aktywnych zawodowo w województwie w okresie 2003–2009 w stosunku do roku 2003 (w %),

– liczba nowo powstałych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003–2009 (w szt.),

– dynamika liczby nowo powstałych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003–2009 w stosunku do roku 2003 (w %).

Ranga przypisana każdemu województwu oznaczająca wysokie (maksymalnie 1) bądź niskie (maksymalnie 16) zaangażowanie kapitału zagranicznego na jego terenie jest wynikiem wyliczenia średniej arytmetycznej z miejsc uzyskanych przez województwa w poszczególnych latach dla każdego z wymienionych wskaźników oraz ich uporządkowania od najniższej do najwyższej wartości.

Dzieląc wymienione powyżej analizowane cechy na dwie podgrupy, a mianowicie na rezultaty aktywności spółek z kapitałem zagranicznym (wartość kapitału zagranicznego, zatrudnienie w spółkach z kapitałem zagranicznym i liczba nowo powstałych spółek) oraz dynamikę tych wartości, dokonano podziału Polski na cztery grupy województw (rys. 2):

Grupa I – województwa charakteryzujące się zarówno relatywnie wysoką aktywnością, jak i dynamiką aktywności kapitału zagranicznego;

Rys. 2. Ranking województw pod względem aktywności spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz dynamiki tej aktywności w latach 2003–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Grupa II – województwa charakteryzujące się relatywnie wysoką aktywnością kapitału zagranicznego i niską jej dynamiką;

Grupa III – województwa charakteryzujące się relatywnie niską aktywnością kapitału zagranicznego i wysoką jej dynamiką;

Grupa IV – województwa charakteryzujące się zarówno relatywnie niską aktywnością, jak i dynamiką aktywności kapitału zagranicznego.

Poniższy wykres (rys. 2) dość wyraźnie ilustruje podział kraju na dwa obszary aktywności kapitału zagranicznego – Polska zachodnia i południowa oraz województwo mazowieckie, gdzie aktywność ta jest wysoka przeważnie w połączeniu z równie wysoką jej dynamiką (Grupa I i II) oraz województwa Polski północno-wschodniej i wschodniej, gdzie lokowanych jest znacznie mniej bezpośrednich inwestycji zagranicznych (w większości Grupa IV). Uczynienie tzw. „ściany wschodniej” bardziej atrakcyjnym regionem dla inwestorów zagranicznych pozostaje więc wyzwaniem.

3. Atrakcyjność inwestycyjna województw Polski

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową cyklicznie opracowuje raporty oceniające klimat inwestycyjny poszczególnych województw Polski. Według autorów raportu atrakcyjność inwestycyjną należy rozumieć jako zdolność skłonienia do inwestycji, poprzez oferowanie kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji stwarzają zarazem najlepsze warunki dla funkcjonowania przedsiębiorstw, czym przyciągają inwestorów¹⁰.

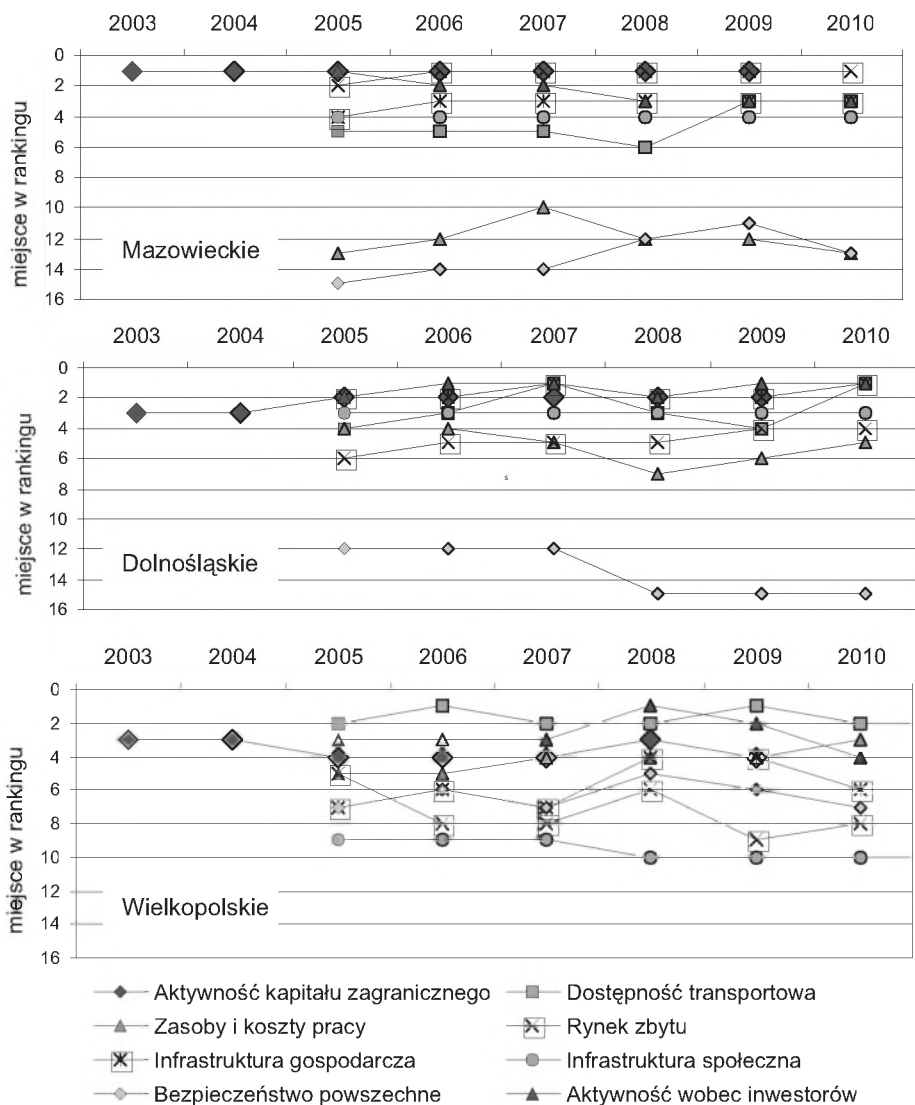
Głównym celem autorów raportów było określenie różnic w atrakcyjności inwestycyjnej województw. Ich zdaniem o podjęciu konkretnej decyzji lokalizacyjnej przesądzają w określonym zakresie: zasoby i koszty pracy, dostępność transportowa, aktywność województwa wobec inwestorów, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, poziom rozwoju infrastruktury społecznej oraz poziom bezpieczeństwa powszechnego¹¹.

W ogólnej ocenie atrakcyjności inwestycyjnej pozycję lidera niezmiennie od kilku lat zajmuje województwo śląskie¹². Na taki wynik wpłynęła m.in. dobra ocena zasobów i kosztów pracy, rynku zbytu, infrastruktury gospodarczej oraz

¹⁰ M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2010, s. 7.

¹¹ *Ibid.*, s. 12.

¹² *Ibid.*, s. 67.

Rys. 3. Aktywność kapitału zagranicznego a atrakcyjność inwestycyjna wybranych województw w latach 2003–2010

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS oraz M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2010, s. 7, M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2009, s. 7, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2008*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008, s. 6, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2007, s. 5, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006, s. 9, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2005*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005, s. 77

społecznej. Kolejne miejsca w rankingu tradycyjnie zajmują województwa dolnośląskie i mazowieckie. Natomiast najniższe noty otrzymały województwa świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie. W ich przypadku jedyną mocną stroną okazał się poziom bezpieczeństwa powszechnego.

Zgodnie z założeniami IBnGR poziom bezpieczeństwa powszechnego jest relatywnie mniej istotny z punktu widzenia decyzji lokalizacyjnych bezpośrednich inwestorów zagranicznych¹³. Z województw, które w ramach analizy aktywności kapitału zagranicznego w Polsce znalazły się na czołowych miejscach w kraju, we wszystkich poziom bezpieczeństwa powszechnego został oceniony na dość niskim poziomie (rys. 3.). Fakt ten rodzi jednocześnie pytanie, czy uwzględnianie tego czynnika jako elementu atrakcyjności inwestycyjnej województwa w ogóle ma sens.

Zasoby i koszty pracy były zdecydowanie słabą stroną województwa mazowieckiego, co spowodowało, iż województwo to zajęło dopiero trzecie a nie pierwsze miejsce w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej. Analiza aktywności kapitału zagranicznego przeprowadzona w drugiej części niniejszego artykułu nie potwierdza jednak takiej oceny atrakcyjności inwestycyjnej województwa mazowieckiego – zatem zasoby i koszty pracy nie miały tu decydującego znaczenia przy wyborze lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W porównaniu do innych województw bardziej istotnymi elementami były tu rynek zbytu, aktywność województwa wobec inwestorów oraz infrastruktura gospodarcza.

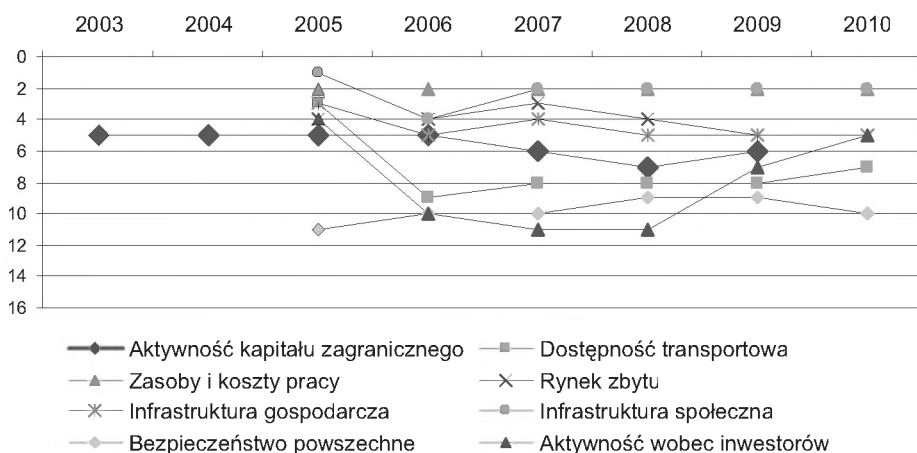
W województwie dolnośląskim decydującymi o aktywności kapitału zagranicznego na jego terenie elementami atrakcyjności inwestycyjnej okazały się aktywność województwa wobec inwestorów, infrastruktura gospodarcza oraz społeczna. Dość ważnym czynnikiem przyciągającym bezpośrednich inwestorów zagranicznych okazała się tu również dostępność transportowa.

Mocnymi stronami województwa wielkopolskiego były natomiast aktywność województwa wobec inwestorów oraz dostępność transportowa. Dość wysokie miejsca w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województwo to zajęło również pod względem zasobów i kosztów pracy.

Na uwagę zwraca również analiza elementów atrakcyjności inwestycyjnej względem aktywności kapitału zagranicznego przeprowadzona dla województwa małopolskiego. Zdecydowanymi mocnymi stronami tego województwa są zasoby i koszty pracy oraz infrastruktura społeczna. Jednak mimo tego, że również pod względem charakterystyki rynku zbytu województwo to wypada

¹³ Autorzy przyjęli, iż waga tego czynnika wynosi jedynie 5% – zobacz *ibid.*, s. 7.

lepiej niż województwa dolnośląskie i wielkopolskie, a pod względem infrastruktury gospodarczej lepiej niż wielkopolskie, to jednak oba województwa okazały się przyciągać więcej bezpośrednich inwestycji zagranicznych niż małopolskie. Znamienne jest tu to, iż województwo małopolskie plasowało się na stosunkowo odległych miejscach pod względem aktywności wobec inwestorów (rys. 4).

Rys. 4. Aktywność kapitału zagranicznego a atrakcyjność inwestycyjna województwa małopolskiego w latach 2003–2010

Źródło: obliczenia i opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS oraz M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2010, s. 7, M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2009, s. 7, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2008, s. 6, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2007, s. 5, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2006, s. 9, T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna...*, op. cit., Gdańsk 2005, s. 77

Wydaje się zatem, iż w każdym województwie na decyzje lokalizacyjne bezpośrednich inwestorów zagranicznych ma wpływ unikalne dla danego obszaru połączenie elementów jego atrakcyjności inwestycyjnej. Wśród takich czynników, jak zasoby i koszty pracy, rynek zbytu, dostępność transportowa, czy infrastruktura gospodarcza trudno jest wyróżnić ten najbardziej istotny. Przeprowadzona analiza pokazuje jednak, że elementem atrakcyjności inwestycyjnej, który wykazuje stosunkowo najsilniejsze powiązanie z aktywnością kapitału zagranicznego, jest aktywność województw wobec inwestorów rozumiana jako „zdolność do kreowania wizerunku regionu, jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji”¹⁴. Ten

¹⁴ *Ibid.*, s. 18.

wniosek może stanowić istotną wskazówkę dla władz regionów przyciągających dotychczas niewielu bezpośrednich inwestorów zagranicznych. Nie wyklucza to oczywiście konieczności dbania o odpowiednią dla inwestycji infrastrukturę gospodarczą czy transportową oraz kreowanie zasobów pracy, jednak wszystkie działania podejmowane w tych kierunkach będą się odznaczały niższą efektywnością w przyciąganiu inwestycji zagranicznych bez aktywnej promocji regionu na zewnątrz.

Zakończenie

Analiza atrakcyjności inwestycyjnej w powiązaniu z aktywnością kapitału zagranicznego w układzie regionalnym pozwoliła na wyodrębnienie kluczowego elementu tej pierwszej, dzięki czemu można zgłosić pewne rekomendacje dla województw, które do tej pory cieszyły się niewielkim zainteresowaniem bezpośrednich inwestorów zagranicznych, a więc głównie województw Polski północno-wschodniej i wschodniej. Na ogół decyzje lokalizacyjne bezpośrednich inwestorów zagranicznych są podejmowane po uwzględnieniu unikalnego dla danego obszaru połączenia elementów jego atrakcyjności inwestycyjnej, na które oprócz infrastruktury gospodarczej czy dostępności transportowej składają się m.in. zasoby i koszty pracy, chłonność rynku zbytu oraz poziom rozwoju infrastruktury społecznej. Jednak okazuje się, iż bardzo istotnym czynnikiem współdecydującym o napływie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w danym województwie jest jego aktywność wobec inwestorów. Polega ona na zamieszczaniu „ofert inwestycyjnych w bazie PAIiZ, oraz działalności informacyjno-promocyjnej wobec inwestorów z kraju pochodzenia kapitału, realizowanej przy pomocy stosownego wsparcia, jakiego udzielają województwom polskie placówki za granicą – Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP”¹⁵. Władze regionalne województw z tzw. „ściany wschodniej” powinny zatem wykazywać większą aktywność nie tylko w dziedzinie rozbudowy infrastruktury gospodarczej czy transportowej, jak to czyniły do tej pory m.in. przy wykorzystaniu środków dostępnych z funduszy strukturalnych, ale również bardziej ofensywnie promować swój region za granicą, aby móc cieszyć się z długofalowych korzyści, jakie niesie zaangażowanie kapitału zagranicznego w ich gospodarke.

¹⁵ *Ibid.*, s. 18.

Bibliografia

- Balance of Payments Manual, International Monetary Fund, Washington D.C, 1993.
- Golejewska A., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a proces restrukturyzacji gospodarki. Aspekt teoretyczny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2008*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2007.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2005*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2005.
- Kraszewski W., *Kilka uwag na temat znaczenia bezpośrednich inwestycji zagranicznych dla kraju przyjmującego oraz skali i znaczenia tych inwestycji w Polsce*, [w:] J. Mużel, Z. Sadowski, E. Mączyńska (red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, Raport nr 46, Warszawa 2005.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2010*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2010.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2009*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2009.
- OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment: Third Edition, OECD, 1996.
- Pakulska T., Poniatowska-Jaksch M., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie Środkowo-Wschodniej. Koncentracja kapitału zagranicznego w Polsce*, „Monografie i Opracowania” nr 519, SGH, Warszawa 2004.
- Poniatowska-Jaksch M., *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, „Monografie i Opracowania” 544, SGH, Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2006.
- Umiński S., *Znaczenie zagranicznych inwestycji bezpośrednich dla transferu technologii do Polski*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002.
- UNCTAD – <http://www.unctad.org/templates/Page.asp?intItemID=3147&lang=1> stan na 5.09.2011.
- oraz Bank Danych Lokalnych GUS http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=543394&p_token=222312050.

Foreign direct investment and investment attractiveness of Polish voivodships

The article aims to analyse regional differentiation of foreign capital activity in Poland and to indicate the relationship of this activity in connection with elements of the investment attractiveness assessment of regions. In general, the location decisions of foreign direct investors are made after taking into account the unique combination of investment attractiveness elements, which in addition to economic infrastructure and transport accessibility usually include labour resources and costs, market size and social infrastructure. However, it appears that the regions' activity towards potential foreign investors is a very important factor influencing the activity of foreign capital in the region. It may provide an important clue to regional authorities of voivodships in the East and North-East Poland.